

Disputatio juridica inauguralis Ad legem Juliam Majestatis

<https://hdl.handle.net/1874/345225>

DISPUTATIO JURIDICA
I N A U G U R A L I S,
A D
L E G E M J U L I A M
M A J E S T A T I S,

Q U A M,
A U S P I C E D E O O P T. M A X.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. JOHANNIS LEUSDEN,

Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

N E C N O N

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,
Eruditorum Examine subjicit

JOAN CAREL VANDER MUELEN, ULTRAJECT.
Ad diem 8. AUGUST. hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xciii.

OMNIBUS
JURISPRUDENTIÆ
CULTORIBUS
ET
FAUTORIBUS.

Hanc disputationem sacram facio

AUCTOR.

P R Æ F A T I O.

Um lex sit Reipubl. anima, nec ullum Imperium, nec Civitas sine eâ subsistere possit, ideo primi Urbis Romæ conditores hujus rei haud nescii, imperium suum legibus muniverunt, inter quas etiam reperiuntur, quibus cautum erat ne qua machinatio adversus Rempub. vel Principem quocunque modo strueretur, quod crimen læsæ Majestatis, omnium criminum gravissimum atque atrocissimum, appellatum est; quam materiam pro inaugurali disputatione elegi. Sed antequam ad dissertationem propositam perveniam, quinam dictæ legis authores & latores fuerint, paucis præmittere decrevi. Romulus igitur, ut multas alias, ita & hanc Majestatis legem primus tulit, cujus ipsa quidem verba perierunt, sententiæ tamen ex antiquis, præcipue Dionysio, J. Lipsii operâ collectæ sunt, & sic sonant.

Nocturnas in templo vigiliis ne habento. Optimo sanè consilio, primum ne quid per noctem minus caste, minusve pudicè sacrorum specie committeretur; deinde ne qua fieri coitio, ne quid iniri adversus ipsum publicamve rem occulti consilii, ne quid insidiarum tendi posset. Sub Tullo Hostilio, ut refert. Livius lib. 1. cap. 26., de crimine perduellionis judicatum fuit,

cum Horatius ab inclytâ illâ tergeminarum fratrum pugna victor rediens, sororem suam sponsi mortem desentem, occidisset. Rex Tullus ne ipse tam tristis ingratiq[ue] iudicii & secundum iudicium supplicii auctor esset, Duumviros de hoc crimine iudicare voluit, cum inquit, Duumviri perduellionem iudicent, si à duumviris provocarit, provocacione certato, se vincent caput obnubito, arbori infelici suspendito, verberato intra pomærium vel extra pomærium. Sed hoc factum Horatii parricidium potius, quam perduellio esse videtur, & lege parricidii, quam Numa Pompilius fecerat, iudicatum esse Hostilii regis jussu, Festus Pompejus docet. Cur igitur perduellionem Livius nominat? ait enim Rex concilio populi advocato, Duumviros, qui Horatio perduellionem iudicent secundum legem facio: causam hanc fortasse veram licet opinari, vel quia Numa vir sanctissimus, parricidium omne voluit esse perduellionem, vel quia si non omne parricidium, saltem illud quod in cognatos affinesque committeretur. vid. Paul. Manut. de legib. Rom.

Tarquinius superbus deinde priorum Regum leges aut abrogavit aut contempsit, ad vim omnia referens: eo vero pulso leges revocatæ sunt à L. Junio Bruto consule, qui ne filiis quidem, hujus criminis reis, pepercit. Sed eos, quia adversus patriam conjuraverant & de eâ regibus tradendâ, consilia agiterant,

ulti-

ultimo supplicio affectit. Liv. lib. 2. Flor. lib. 1. cap. 9. leges duodecim tab. de eo quoque crimine mentionem fecisse liquet ex l. 3. ff. ad leg. Jul. Majest.

Qui hostem concitaverit, quive civem hosti tradiderit, capite punitor.

Porcius Latro apud Salust. in sua declamatione in Catilinam etiam meminit, cum inquit, duodecim tabulis cautum esse cognoscimus.

Ne quis in Urbe coetus nocturnos ageret. Ex legibus autem post duodecim tabulas, quibus defensa Majestas sit, vetustissima Gabinia fuit. de qua idem Latro: deinde lege Gabinia, inquit, promulgatum, qui coitiones ullas clandestinas in Urbe conflavisset, more majorum capitali supplicio multaretur. de te itaque Catilina sciscitor, tunc catus istos commilitonum, contra praecepta duodecim tabularum, contra leges nostras, contra vero Senatus ac plebis auctoritatem noctu cogendos esse putavisti. Post illam legem Gabiniam quatuor leges de Majestate latae sunt; Apuleja, Variaria, Cornelia, Julia. Legem Apulejam Lucius, Apulejus Saturninus tribunus plebis tulit. hac lege C. Norbanns postulatus est. Cic. lib. 2. 25. de Orat. legem Variam Q. Varius tulit. de qua sic Valerius Maxim. lib. 8. cap. 6. n. 4. Q. autem Varius, propter obscurum jus civitatis Hybrida cognominatus, tribunus plebis, legem adversus intercessionem

collegarum perrogavit, quâ jubebat quæri quorum dolo malo socii ad arma ire coacti essent, magnâ cum clade Reipublicæ. hic Varius postea suâ lege condemnatus est. idem eod. cap. Sequitur lex Cornelia, quâ tulit L. Cornelius Sylla Felix dictator, quâ populus Rom. usque ad Cæsarem est usus. Cicer. in Orat. in Pisonem quoque meminit, loquens de Gabinio Syriæ proconsule: eduxit, inquit, exercitum è Syria, qui licuit extra Provinciam? tribuit se mercenarium comitem regi Alexandrino. Quid hoc turpius? in Ægyptum venit, signa contulit cum Alexandrinis. & Paulo post: hic si mentis esset suæ, nisi pœnas Patriæ Diisque immortalibus eas, quæ gravissimæ sunt, furore atque infaniâ, penderet, ausus esset (mitto exire de Provinciâ) educere exercitum, bellum suâ sponte gerere, in regnum injussu populi aut Senatus accedere; quæ cum leges plurimæ veteres, tum Cornelia Majestatis planissime vetant.

Excipit legem Corneliam lex Julia, quæ lata est à Cajo Julio Cæsare dictatore, cujus mentio est apud Ciceronem. Nam cum Antonius consul post mortem Cæsaris legem promulgasset ut de vi ac majestate damnatis provocatio ad populum non esset, dixit Cicero legibus Cæsaris abrogari, qui tulerat ut de vi & Majestate damnatis aqua & igni interdiceretur. Car. Sigon. de Judic. lib. 2. cap. 29. Alterius deni-

que

que Juliae author fuit C. Julius Cæsar Augustus.
Sed quia principes plerumque paulo acerbius ob levissi-
mas causas (crimen enim læsæ majestatis erat duplex;
crimen læsæ majestatis in specie, quod admittebatur
contra principis dignitatem & existimationem, &
perduellio, quod directo contra principem hostili animo
admittebatur) de suâ majestate jus dixerunt, semper
invidiosum fuit hoc judicium, adeo ut ipsos aliquando
monarchas ejus puduerit: ut Tacit. in Ann. lib. 2.
c. 50. inquit, adolescebat interea lex majestatis. &
Apulejam Variliam sororis Augusti neptem, quia
probrosis sermonibus Divum Augustum, ac Tibe-
rium, & matrem ejus illufisset, Cæsarique con-
nexa adulterio teneretur, majestatis delator arcesse-
bat. de adulterio satis caveri lege Julia visum: ma-
jestatis crimen distingui Cæsar postulavit; da-
mnarique si qua de Augusto inreligiose dixisset: in
se facta nolle ad cognitionem vocari. *Crudelissimus*
etiam Nero hujus generis delationes audire sapius
erubuit. Aliquando eum docuerat Seneca; dignam
magno principe esse clementiam, si manifeste læsus
animum in potestate habeat, & pœnam, si tuto possit,
donet: si minus, temperet, longèque sit in suis, quam
in alienis exorabilior injuriis, magni animi esse, in-
jurias in summa potentiâ pati, nec quicquam glorio-
sus esse, principè impunè læso. idem Seneca in lib. 1.
cap. 9. de clementiâ multis verbis prædicat hujus

clementiæ exemplum in Augusto: cui cum in Gallia moraretur, delatum est L. Cinnam insidias ipsi struere & interficere velle, non ei tantum vitam concessit, verum etiam consulatum detulit heredemque instituit. Laudatur & Trajanus qui hujus judicii metum sustulit, contentus suâ magnitudine. Adrianus quoque dicitur nunquam Judicium majestatis criminis admisisse. Arcadius vero & Honorius Imperatores longe graviores pœnam, quam unquam antea, in istius delicti reos statuerunt. Mirum autem est quâ severitate insontes liberos puniant, filias quidem patiuntur Falcidiam ex bonis maternis accipere, filios vero paterno supplicio dignos judicant, quod in iis paterni criminis vestigia magis metuantur. sic tamen eos vivere patiuntur, ut sit mors solatium; vita supplicium. sed cum mihi tantum animus fuit hic inquirere quinam illam legem tulerint, additis solummodo quibusdam, quæ materiæ congrua videbantur, reliqua, Annuente DEO T. O. M. in propositâ disputatione explicare conabor.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
A D
LEGEM JULIAM
MAJESTATIS.

THESIS I.

Majestas à magnitudine dicta nihil aliud est, quam reverenda quædam amplitudo, auctoritas, decus, imperium, potestas; salus, dignitas & securitas personæ eminentioris ac sanctioris. Majestatem veteres Deam crediderunt, Honore patre, Reverentia matre, legitimo toro junctis progenitam. Hinc eleganter canit Ovidus sub initio fere *libr. 5. Fastor.* antea, inquit, nec ætatis nec dignitatis habebatur ratio, summaque imis erant permixta.

*Donec Honor, placidoque decens Reverentia
vultu,*

Corpora legitimis imposuere toris.

*Hinc sata Majestas, quæ mundum temperat
omnem,*

Quæque die partu est edita, magna fuit.

B

Et

Et paulo inferius.

*Affidet illa Jovi, Jovis est fidissima custos
 Et præstat sine vi sceptrum tremenda Jovi,
 Venit & in terras, coluerunt Romulus illam
 Et Nama: mox alii tempore quisque suo.
 Illa patres in honore suo, matresque tuetur
 Illa Comes pueris virginibusque venit.
 Illa datos fasces commendat, eburque curule:
 Illa coronatis alta triumphat equis.*

Hoc loco Majestas est summa in subditos ac cives, legibus soluta potestas. *Bodin. lib. 1. cap. 3.* nam non potest esse summa potestas, nisi legibus soluta sit. Hæc porro Majestas non solum principis alicujus esse potest, sed & optimatum, & populi, prout penes hos vel illos summa Reipublicæ est: veluti ab initio Romæ erat penes Reges, iis vero ejectis, populus illam vindicavit, sed tandem cum populus lege Regiæ omnem potestatem & imperium in Imperatores transtulit, coepit esse Majestas imperatoria seu principalis. Nihil etiam refert, an, qui Majestatem habent, late imperent, an imperium eorum sub angustiis terminis contineatur: non enim immensis terrarum spatiis, sed vi imperii Majestatem metimur; nam quævis ex nostris provinciis, quam parva etiam sit, æque Majestate armata est, ac magnum illud Gallorum vel Britannorum Imperium.

Vulgata hic, sed multis disputationum ambagibus involuta occurrit quæstio: an Principes, superiorem recognoscentes, Majestatem habeant, & crimen Majestatis

statis in eos propriè committatur? quidam affirmant; quidam negant: negativa tamen probabilior videtur, veriorque sententia. Nam qui superiorem recognoscunt, non habent summam in cives ac subditos, legibusque solutam potestatem, & hanc non habentes, Majestate non armati sunt, ut ex superiore definitione colligi potest. Affirmantes vero objiciunt *l. quisquis. Cod. 5. ad leg. Jul. Majest. qui de nece virorum illustrium, qui consilio & consistorio Imperatoris interfunt, senatorum etiam vel cujuslibet, postremo, qui imperatori militat.* Ergo multo magis hoc crimen committitur in principes inferiores, quia digniores & nobiliores esse videntur, quam senatores & consiliarii Caesaris. Resp. quod hoc argumentum nihil movet: nam primo lex de iis nihil dicit, & nostrum non est leges extendere ad diversas personas & casus, præsertim in odiosis & pœnalibus. Et hic adferri potest vulgatum illud: *quod lex non dicit, nec nos dicere debemus.* secundo is, qui de talium virorum nece cogitat, Imperatorem ipsum offendit (nam & ipsi, inquit, pars corporis nostri sunt: *d. l. quisq. 5.*) hæc autem ratio locum non habet in aliis principibus, qui consistorio Imperatoris non interfunt, nec Imperatori militant, ii enim pars corporis dici nequeunt. *Andr. Fachin. contr. jur. lib. 9. cap. 32.* posset & objici quod Germaniæ Electores eam habeant, & Majestatis crimen in eos committi possit. Resp. quod hoc ipsis Carolus Quartus concessit in aureâ Bullâ, quæ facta est anno Æræ Christianæ 1356. die 10. Januarii. vid. *Bruneman. ad Cod. in explicatione legis quisquis, & Christian. Mathiam in Teatro Historico.*

III

Vidimus quinam *Majestatem* habeant & adversus quos hoc crimen committi possit; jam à quibus, excutiamus opus est. Primo crimen læsæ Majestatis committunt illi, qui supremæ alicujus potestati naturâ aut jure subjecti sunt naturâ; qui subditi nascuntur; jure; qui in civitatem recepti aut justo bello subacti sunt. Subditi hic latius sumuntur & comprehendunt etiam cives, sed alias à civibus distinguuntur, & tum per subditos intelligimus incolas, servos & provinciales; per cives, qui jus civitatis habent, aut nati ex utroque parente cive, aut juxta leges assumpti. Subditis etiam annumerantur incolæ, qui aliquâ regione *domicilium suum contulerunt*: quem Græci *πρωτοκο* id est, *juxta habitantem*, appellant, nec tantum hi qui in oppido morantur incolæ sunt: sed etiam qui in alicujus oppidi finibus ita agrum habent, ut in eum se, quasi in aliquam sedem recipiant. l. 239. §. 2. de verb. sign. Hi enim eo ipso, quo domicilium & sedem in aliquâ regione sibi constituunt, etiam subdicere se imperio nec non jurisdictioni magistratuum ejus regionis intelliguntur. Qui sensus est l. incola 29. ff. ad municipal. advenæ incolis non annumerantur, nisi quando sedem apud nos fixerunt & subditi fiunt. Non solum mares sed & fœminæ hoc crimen committunt. arg. l. quisquis 5. Cod. h. t. nam verbum *quisquis* comprehendit tam masculos quam fœminas l. 1. de verb. sign. etiam in l. 3. ff. de bon. damn. quinque legibus dampnata muliere dos publicatur: nempe Majestatis, vis publicæ, parricidii, veneficii, de sicariis.

Univer-

IV.

Universitas vel Civitas Imperatori subdita incurrit in crimen læsæ Majestatis, si deliberatio & consilium commune præcesserit, formaque congregandi universitatem solita servata fuerit *per textum in leg. i. §. i. ff. vers. quove cætus conventusve fiat.* vide etiam *Harprecht. de publ. judic.* quæritur hic etiam an vasalli possint Majestatem domini violare? ubi sic distinguendum est: alii sunt vasalli non subditi, alii vasalli & subditi: vasalli non subditi sunt qui à privato feudum acceperunt, aut à principe quidem, sed cujus subditi non sunt. Vasalli & subditi sunt qui non solum fidelitatem debent propter beneficium, sed & jurisdictioni illius subjecti sunt. Qui vasalli sunt & subditi in hoc crimen possunt incurrere, si dominus feudi habeat Majestatem, qui vero vasalli sunt non subditi, feloniam quidem committunt, non crimen læsæ Majestatis, etsi princeps habeat Majestatem, à quo investiti sunt. *Ant. Math. de crimin. ad h. t.*

V.

Egimus de personis adversus quas & à quibus admittatur crimen læsæ Majestatis, videamus jam species singulas & quibus modis admittatur. Crimen læsæ Majestatis in genere est fraudulenta machinatio subditi contra Majestatem, quæ quid adversus ejus dignitatem, securitatem ac summam potestatem, sive directè sive indirectè admittitur. *l. i. l. 6. ff. h. t.* estque duplex; vel crimen læsæ Majestatis in specie sic dictum, quod contra dignitatem atque existimationem

principis vel Reipublicæ fit; vel crimen perduellionis, quod directò contra Principem vel Rempubl. ejusque securitatem ac potestatem, sumptis armis, ini-tave factione, vel aliter hostili animo admittitur. *l. 1. l. ult. b. t.*

V I.

Qui falsam monetam cudunt rei sunt criminis læsæ Majestatis in specie sic dicti: nam Imperator Constantinus scribit ad Tertullum præfectum Urbis Africæ: *si quis nummos falsa fusione formaverit, universas ejus facultates fisco nostro præcipimus adjici; in monetis etenim tantummodo nostris cudendæ pecunie studium frequentari volumus, cujus obnoxii Majestatis crimen committunt, l. 2. Cod. de falsis monet.* qui statuas aut imagines Imperatoris jam consecratas conflaverint, etiam lege Jul. Maj. tenentur. *l. 6. ff. b. t.* qui autem nondum consecratas conflant aut reprobant, non tenentur. *l. 4. §. ult. b. t.* neque qui statuas Cæsaris vetustate corruptas reficit. *l. 5. pr. b. t.* nec licet eos qui ad sacrosanctas ecclesias confugerunt, inde extrahere, & si quis contra faciat, in hoc crimen incidit. *l. 2. Cod. de his qui ad eccles. confug.* nemini quoque privatos carceres habere licet, quin hujus criminis reus fieret, ex Const. Zenonis Imperat. *l. 1. l. 2. Cod. de privat. carcer. inhib.* nec ulli licuit uti purpurâ aut Holofericâ veste, esse enim aliqua differentia debet inter principis & privatorum cultum, & si quis in hanc constitutionem impingat, ad similitudinem læsæ Majestatis periculum sustinebit. *l. 4. Cod. de vest. aur. & holos.* quam rarus fuerit apud Romanos

Romanos Holoferici usus, quantaque ejus charitas docet Vopiscus in Aureliano his verbis: *vestem holofericam neque ipse, nempe Aurelius, in vestiario suo habuit neque alteri utendam permisit, & cum ab eo uxor sua peteret ut unico pallio blatteo-serico uteretur, ille respondit; absit ut auro fila pensentur.*

V I I.

Est inter Doctores quaestio an maledicta & convitia principi facta ad crimen læsæ Majestatis pertineant? sub primis imperatoribus innocentes multi ad supplicium rapiébantur qualibet occasione contemptæ Majestatis, ideo Imperatores Arcadius & honorius constituerunt, ut convitia Principi dicta huic crimini non annumerarentur. Prohibent enim ne judices eos, qui maledictis Principem petunt, pœnæ subjugent: nam si ex levitate profectum sit maledictum, contemnendum est; si ex infaniâ, author ejus miseratione dignissimus: si ab injuriâ, remittendum seu condonandum est, nec lubricum linguæ ad pœnam facile trahendum. *l. un. Cod. si quis Imp. maled. l. 7. §. 3. ff. h. t.* sed quidam verbum *remittendum* ita interpretantur, ac si tota causa remittenda esset ad principem: hæc tamen verba videntur respuere hunc sensum, nam vocabulum *remittere* absolutè positum & sine personâ alicujus ad quem remittendum fit, nunquam in jure sumitur hoc sensu, sed condonare significat. *Brunnumann. in Cod. ad tit. si quis Imp.* & insuper quia regii semper fuit ac alti animi maledicta negligere, tyrannicum autem severè castigare. Quando vero calumniosa verba interdum ad seditionem spectare.

spectare possunt & turbulentæ acclamationes, quibus salus principis periclitatur. *l. 28. §. 3. ff. de pœnis*, tum tota causa referenda est principi cognituro an pœna aliqua infligenda sit calumniatori *idem. Brunemann.* nec ille qui inconsultè per Imperatorem juraverit vel pejeraverit hujus criminis reus est : nam Imperator Alexander scribit Felici in *leg. 2. Cod. de reb. cred. §. jurejur.* *Jurisjurandi religio satis Deum ultorem habet : periculum autem corporis, vel majestatis crimen secundum constituta Divorum Fratrum meorum, etsi per principis venerationem quodam calore fuerit pejeratum, inferri non placet : etiam l. quicquid in calore 48. de reg. jur.*

V I I I.

Crimen *perduellionis*, ut supra diximus, est quod directo contra principem ; vel Rempublicam ; ejusque securitatem ac potestatem, sumptis armis, inita-ve factione vel aliter hostili animo admittitur. Quo tenetur *is, cujus opera dolo malo consilium initum erit, quo obsides injussu principis interciderent. l. 1. ff. b. t.* nam quemadmodum pertinet ad Majestatem, bellum indicere, finire, foedus facere, dare pacem acceptis obsidibus ; ita & contra obsides dimittere, solius Majestatis erit. Cumque obsides pignus atque vinculum sunt ; quo totæ sæpe provinciæ atque nationes in fide continentur, perduellis erit qui eos injussu principis dimiserit. Qui etiam consilium inierit dolo malo, quo homines armati cum telis lapidibusve in Urbe sint, convenientve adversus Rempubl., locave occupentur vel templa, quove cœtus conventusve fiat, hominesve ad seditionem convocentur. *l. 1. §. 1. b. t.* hæc omnia seditionis

ditionis verbo continentur, aut ad seditionem spectant, non quævis vero seditio est crimen perduellionis, sed illa, quæ concitatur ad turbationem & mutationem Provinciæ vel Reipubl. *Agid. Boss. crimin. ad. h. t. n. 17.* neque omnes, qui huic tumultui sese miscuere, perduelles sunt, sed authores tantum & principes seditionis. Ulpianus etiam in *d. l. 1.* non dicit perduellem esse, qui coetus pars fuerit, sed cuius operâ dolo malo coetus conventusve contra Rempublicam factus fuerit. Causam, cur multitudini parcendum, reddit *Liv. lib. 28. cap. 27.* ubi Scipionem Africanum ad milites seditiosos loquentem introducit: *multitudo omnis, inquit, sicut natura maris per se immobilis est, ut venti & auræ cient, aut tranquilli, aut procellosi: & causa in vobis atque origo omnis furoris penes autores est, vos contagione insanistis. Quin mihi ne hodiè quidem scire videmini, quo amentia progressi sitis: quid facinoris in me, quid in patriam, parentesque ac liberos vestros, quid in Deos sacramenti testes, quid adversus auspicia, sub quibus militastis, quid adversus morem militiae disciplinamque majorum, quid adversus summi imperii Majestatem ausistis.* Et nunquam ad contumaciam pari consensu multitudo perrumpit, sed incitatur à paucis, qui vitorum scelerumque impunitatem sperant, peccando cum plurimis.

I X.

Is etiam in crimen perduellionis incurrit, cuius operâ & consilio dolo malo consilium initum erit, quo
 C
 quis

quis magistratus populi Romani, quive imperium potestatemve habet, occidatur. l. 1. §. 1. ff. h. t. ex his colligitur, quod si quis Duumvirum occiderit, perduellis non erit, nam Duumvir nec populi Romani magistratus est, nec imperium habet. l. 26. ff. ad municip. §. l. un. ff. si quis jus dic. non obt. si quis itaque ex his personis violatur, temperamentum adhibendum est, privato an publico odio id factum fuerit? si ex privatis inimicitiis id factum sit, minuisse quidem reus Majestatem videtur, non tamen perduellionem commisisse. Ant. Math. de crim. ad. h. t. Quove quis contra Rempubl. ferat arma l. 1. §. 1. ff. h. quid enim tam abominandum, quam patriæ hostem concitare, pro quâ, si hostis ingruat, etiam sit ultro moriendum. Quive hostibus Pop. Rom. nuntium literasve miserit, signumque dederit, feceritve dolo malo quo hostes populi Romani consilio juventur d. l. 1. non solum hunc sed etiam qui literas hostium, quibus consilia exitiosa continebantur recepit, nec indicium fecit: & generaliter quisquis secreta Reipubl. aut principis dolo malo hosti prodit, perduellionis reum fieri communis interpretum sententia est. Qui de Provinciâ, cum ei successum esset, non decessit nec exercitum successori tradidit. l. 2. l. 3. ff. h. t. id autem intelligendum esse, si post quinquagesimum diem elapsum non decesserit; tot enim dies jubebatur manere in Provinciâ, ut a provincialibus, coram successore repetundarum reus argui posset, nos docet l. unic. Cod. ut omnes judic. tam civil. Qui Imperium exercitumve populi Romani deseruit, vel privatus ad hostes perfugit h.

2. l. 3. ff. h. t. hic non intelliguntur gregarii milites, sed qui cum imperio sunt, ut Imperatores eorumque legati, præfecti, tribuni &c. qui tenentur etli deseruerint tantum exercitum, non etiam ad hostes perferunt. pertinet enim ad securitatem Reipubl. exercitum non esse absque duce. *Qui ve sciens falsum conscripserit, vel recitaverit in tabulis publicis.* l. 2. ff. h. t. sed hoc videtur esse genus falsi, non perduellionis; nam *lex 16. §. ult. ff. ad. leg. Corn. de fals.* dicit poenâ legis Corneliæ eum teneri, qui rationibus, tabulis, literisve publicis sine consignatione falsum fecerit, & ideo ejusmodi falsum intelligere debemus, quod ad grande detrimentum Republicæ tendit. *Agid. Boss. de crim. ad h. t. n. 31.*

Qui injussu principis bellum gesserit, delectumve habuerit, eadem lege tenetur. l. 3. ff. h. t. hic merito perduellis censetur, nam maximo inde Republica detrimento potest affici & magnæ inde oriri calamitates. non licuit olim bellum inferre, nisi antè jussu populi ritèque indictum esset. *Liv. lib. 1. cap. 32.* quare Cæsarem, quamvis feliciter, injussu tamen populi Rom. bellum gerentem, Cato hostibus dendum censuit.

X.

Incidit & in hoc crimen, *cujus operâ dolo malo hostes populi Romani, commeatu, armis, telis, equis, pecuniâ, aliâve quâ re adjuti erant.* l. 4. ff. h. qui pecuniam crediderit aut donaverit, sed non aliter, nisi sciens, aut hostili animo, id fecerit, nam si ab hostibus coactus solverit: puta ut direptionem supel-

lectilis, incendia & agrorum populationes redimeret, non est perduellis. quid vero de mercatoribus dicendum, qui non tam hostili animo, quam lucri faciendi causâ, commeatum, arma, cæterasque ad bellum gerendum necessarias res hostibus advehunt? non dubitandum quin perduelles sint; nam licet in aliis causis distinguamus, quo animo id factum sit, nulla tamen hic distinctio admittitur in illis, quæ directe aperteque ad perniciem Reipubl. tendunt, cum etiam bonus civis ad id operam dare debet, ut Patriæ salutem (patria omnium parens est) proprio lucro & improbo, ut ita dicam scœnori præponat. & *Cicer. in orat. pro. dom. §. 37. ei Patria cara est, cujus salutem caritati anteponat suorum.* Sed cum J. C. etiam usus sit verbis *aliâve quâ re*, videamus an nihil intersit cujusmodi res hostibus subvectæ sint? triplicem hinc rerum distinctionem cum Ant. Math. faciemus, aliæ bello solo destinatæ sunt, ut arma, tela: aliæ tam bellorum quam pacis usui inserviunt, ut equi, naves, commeatus, pecunia. aliæ nullius in bello usus, tantumque ad voluptatem spectant, ut marmora, vestes pretiosæ, tabulæ pictæ & generaliter omnia ea, quæ sunt in deliciis. primi generis res qui hostibus subve-xerit, haud dubiè perduellis est. idem dicendum de illis, quæ in secundâ classè ponuntur: adjuvantur enim hostes subvectis illis, quarum æque in bello ac pace usus est, & præcipuè si obsessis ejusmodi res submittantur, nam eo obsidionem diutius toleraturi, aut obsessores discedendi necessitatem imposituri sunt. Paulus etiam in *l. 11. ff. de Publican. eotem ferro subigendo necessariam hostibus quoque venundari,*
ut

ut ferrum, & frumentum, & sales, non sine periculo capitis licet. quod vero ad tertium genus attinet, non solum non poenam, sed contra praemio digni videntur, qui ejusmodi res hostibus summisserint; cum earum usu animi enerventur, & luxuriam mollitiaeque effaeminentur. non autem hoc ad omnes ejusmodi res extendendum est: nam Imp. Valens & Gratianus in l. 1. Cod. quae res export. non deb. vetant vinum, oleum & liquamen, nec gustus nec usus commerciorum causa ad Barbaros exportari: ratio est ne capti dulcedine istarum specierum, invadendi Orbis Romani consilia sumant; quemadmodum Longobardos in Italiam pellectos legimus ob fertilitatem soli. nam, ut Paulus Diaconus scribit lib. 8., audierant Longobardi in Pannoniam degentes, Italiam pomis dulcibus, carne succi plena, vino odorato, pulchris foeminis & piscium varietate abundare.

X I.

Cum leges sine poenis nec ullam vim nec effectum haberent, ac impunè eas transgredi quisque posset, cumque etiam Reipublicae plurimum intersit crimina non impunita relinqui, ideo legislatores pro eorum qualitate & gravitate poenas introduxere, ut & in hoc atrocissimo crimine, atroces poenae constitutae sunt, de quibus jam ut agamus ordo & methodus postulat. Divisimus supra hoc crimen in crimen laesae Majestatis in specie, & perduellionis: laesae Majestatis in specie, non est tam gravis poena, quam perduellionis, utriusque tamen capitalis est. Prius poenam utriusque fuisse exilium seu aquae & ignis interdictionem

nem, postea vero humiliores bestiis objici, vel vivos exuri: honestiores capitè puniri Paulus Jctus. in sententiis testatum reliquit. Crimen læsæ Majestatis in specie morte extinguitur; perduellium vero memoria post mortem damnatur. *l. ult. ff. h. t. nec liberi eorum immunes supplicii sunt. l. 5. §. 1. Cod. h. t.* Quid si reus ante sententiam defunctus sit? Nam qui naturæ satisfecit, etiam legibus satisfecisse videtur. ad quod Resp. ex lege 7. *Cod. h. t.* ubi Paulus dicit: *quod meminisse oporteat, si quid contra Majestatem Imperatoris commissum dicatur, etiam post rei mortem id crimen instaurari solere; posteaquam Divus Marcus Drunciani, utpote senatoris, qui Cassiani furoris socius fuerat, bona post mortem fisco vindicari jussit.* Propinqui tamen & successores defuncti vocantur, ut innocentiam ejus defendant, si id non possint hæreditas fisco vindicatur. *l. ult. ff. h. t.* notandum hic obiter non tantum puniri eventum, sed etiam conatum si solummodo voluerint & cogitaverint. Verum per voluntatem & cogitationem, non nudam cogitationem intelligere debemus, hujus enim pænam nemo patitur. *l. 1. §. ff. de pæn.* & actus voluntatis interiores legi humanæ non subjiciuntur, sed quam secuta est ipsius sceleris inchoatio aliqua: puta si quis venenum paraverit, tamen si non porrexerit principi, si quis scelestæ factioni sacramentum dederit, aut alios sacramento adigere curaverit. *Bachov. ad Trent. vol. 2. disp. 32. lit. H. & l. 225. de verb. sig.*

XII.

Non solum authores istius criminis, verum etiam conscii tenentur, si nec illud detulerint vel revelaverint. Modo conspirationem talem commode probare potuissent. Siquidem nemo tenetur revelare quod probare non potest. *l. nostris t. in fin. Cod. de calumn.* quâ verò poenâ affici debeant vehementer convertitur? ubi distinguendum, an fuerint satellites & ministri, qui non modo delictum patratum sciverint, sed & operam & ministerium ad delictum committendum præbuerint; hi in eandem poenam incurrunt, in quam rei principales. *l. quisquis 5. §. 6. Cod. b. t.* simpliciter vero conscii qui in delicto perpetrato nihil coöperati sunt, nec sacramentum factioni dederunt, non ordinariâ legis Julix Majestatis, sed extraordinariâ solum, pro arbitrio judicis, mitiori & ad summum relegationis poenâ plectendi sunt per text. expressum in *leg. 40. ff. de poen.* ubi is, qui non prodit hostem, vel reum læsæ Majestatis, in insulam relegatur. vid. etiam *Harprecht. ad hanc mater.* ut & est sententia. *Ant. Math.* admittere quidem eum crimen, qui indicium scelestæ factionis non defert, non tamen poenâ perduellionis, sed mitius extra ordinem puniendum esse.

XIII.

Est dura sane & severa constitutio, quâ Imperatores Arcadius & Honorius filios patrum criminis expertes, poenis quoque subjiciunt. Filii vero, inquirunt, quibus vitam Imperatoriâ lenitate concedimus

mus (paterno enim deberent perire supplicio, in quibus paterni, hoc est hæreditarii criminis exempla metuuntur) à maternâ vel avita, omnium etiam proximorum hæreditate ac successione habeantur alieni, testamentis extraneorum nihil capiant, sint perpetuò egentes ac pauperes, infamia eos paterna semper comitetur, ad nullos prorsus honores, ad nulla sacramenta perveniant. Sint postremo tales, ut his perpetuâ egestate sordentibus, sit & mors solatium & vita supplicium. *l. 5. §. 1. Cod. h. t.* sunt & plura exempla apud veteres, filios ob paterna delicta punitos fuisse, ut apud Danielelem cap. 6. ubi Darius Rex eos, qui Danielelem detulerant, una cum liberis leonibus objici jubet. Aliud habemus in Hannone Carthageniensi, qui ad dominationem occupandam, regnumque, interfecto Senatu, invadendum, intendens, cum filiis cognatisque omnibus, etiam innoxiiis, supplicio traditur. *Justin. lib. 21. cap. 4.* quapropter Imperatores suam humanitatem & lenitatem commendant, dum vitam liberis concedant, qui paterno deberent perire supplicio; sed quæ hæc lenitas, ut sit mors solatium, vita supplicium? nulla etiam videtur ratio, cur filii patris scelere puniantur: adducunt quidam, quod Deus in Decalogo se vindicaturum dicit peccata parentum in tertiâ & quartâ progenie. Verum hoc non ita intelligi debet, nam liberi non puniuntur propter peccata parentum, cum ipsi nihil deliquerint, sed tum demum, cum ipsi eâdem scelerum grassentur viâ. *Calvin. inst. lib. 2. cap. 8.* & Deus quidem expressè prohibet: nam dicit: *anima, quæ peccat, ipsa morietur; filius non feret propter iniquitatem*

tatem patris, pater non feret propter iniquitatem filii, Iustitia iusti cum ipso erit & improbitas improbi cum ipso erit. Ezech. 18. vers. 20. ut & Deuter. 24. vers. 16. quisque propter peccatum suum morte afficiatur. Probatur etiam & commendatur factum Regis Judæ parcentis liberis noxiorum. 2 Reg. 14. unde apparet hanc pœnam in liberos jure divino esse prohibitam. Budæus in annot. ad pand. hanc pœnam abrogatam esse per. leg. Sancimus. 22. Cod. de pœn. verum adjicit quod id fecisset magis inductus religione judicandi, quam persuadendi fiducia, & non est verisimile quod Imperatores autores utriusque legis tam inconstantes fuerint, ut constitutionem modo latam illico mutarent. Insuper in dicta. l. 22. nulla fit mentio filiorum, sed tantum aliorum propinquorum, notorum, affinium & familiarium; quicquid enim novâ lege expressum non est, id veterum legum constitutionumque regulis relictum intelligi debet. l. precipimus 32. §. ult. Cod. de appellat. ac posteriores eatenus derogant prioribus, hisque potiores sunt, quatenus ipsis omnino sint contrariæ, alioqui posteriores ad priores pertinent. l. 26. 27. 28. ff. de leg. denique hanc legem non esse derogatam colligi potest ex. l. 10. Cod. de bon. proscr. quæ est promulgata pluribus annis post. d. l. Sancim. 22. in quâ, nempe de bon. proscr. bona damnatorum liberis relinquit, excepto Majestatis crimine, cujus atrocitas nihil relinquit hæredibus; ex his igitur apparet liberos perduellium etiam post leg. sancimus, punitos fuisse ob paternum delictum, sed quonam modo jam hujus legis duritiem excusabimus. Quæ bonis principibus

D

fortassis

fortassis indigna videbitur, quam quod dicamus Imperatores hoc in bonum finem & Reipubl. commodum constituisse eâ mente, primo ut parentes propter amorem & charitatem in liberos, ab eo crimine absterreantur & amiciores Reipubl. reddantur de quâ Cicer. in quâdam epistola ad Brutum: *non me fugit, inquit, quam sit acerbum, parentum scelera, filiorum pœnis lui. Sed tamen judicat præclare legibus comparatum esse, ut charitas liberorum amiciores parentes Reipubl. redderet*, secundo quo in filiis etiam paterni, id est hæreditarii criminis exempla metuantur. *d. l. quisq. 5. §. 1.* hinc Tertullianus Poëta.

*Auctores scelerum, facinus ne cresceret
ultra,*

*Extinxit sobolemque patrum peccata sequen-
tem.*

Tertio quod pater credi potest cum liberis consilia communicasse. Quarto quia præsumuntur liberi ultores futuri & vindices necis paternæ.

X I V.

Vidimus duram illam pœnam in filios constitutam. excutiamus nunc quinam sub filiorum appellatione contineantur. Primo quæritur *de emancipatis*, ubi distinguendum, si sint emancipati ante commissum crimen, non continentur. quod confirmatur ex sensu: *§. emancipationes 4. l. 5. Cod. h. t.* Emancipationes liberorum, & dotes & donationes, scelere jam admisso, factæ non valent, quia in fraudem fisci factæ

etæ videntur : & ex eo sequitur emancipationes antea factas valere : ergo ad emancipatos ante commissum crimen poena non pertinet. Secunda quæst. est de *adoptivis* ; hi non videntur contineri in præsentî constitutione filiorum appellatione ; nam in iis cessat ratio ab Imperatoribus supra adducta , quod sint in liberis metuenda exempla paterni criminis , nec derivantur in adoptivos. *vid. Ant. Math. ad b. t.* tertio quæritur de *naturalibus*. quidam affirmant ; quidam negant , sed negantium magis arridet opinio : nam constitutio loquitur tantum de filiis ; filii autem non sunt nisi ex iustis nuptiis procreati. *l. 5. ff. de in Jus voc. mater semper certa est licet vulgo conceperit , pater vero is est , quem nuptiæ demonstrant & §. 12. inst. de nupt.* insuper constitutio avita bona & omnium proximorum hæreditates aufert filiis damnati , non ergo lex loquitur de naturalibus , nam naturales nihil capiunt ex hæreditate patris ejusve agnatorum. *l. 2. l. 4. l. 8. ff. und. cogn.* Sed matri tantum ejusque cognatis succedunt. Imperatores etiam solliciti erant de iis qui dignitate & divitiis conspicui parentis necem ulcisci possent : naturales autem dignitate ac opibus destituti nihil possunt. Postremo illa charitas , quâ plerumque parentes liberos suos complectuntur , hic cessat propter libidinis conscientiam & luxuriæ pudorem , quæ faciunt ut naturales liberos aversetur pater. naturalis vero qui legitimatus est , quoniam æquiparatur nato ex legitimis nuptiis , & dignitatis paternæ atque divitiarum particeps est , ad constitutionem hanc pertinere videtur.

Filii tam ante , quam post crimen nati , huic legi

subjiciuntur, cui obj. quod natis liberis ante dignitatem à patre quasitam, illa dignitas non proficit. *l. 11. Cod. de dign.* ergo nec pœna iisdem obesse debet. ad quod resp. nullam hanc esse consequentiam: pœna enim in Judicio perduellionis liberos manet peculiaribus de causis, nempe quod, ut superius diximus, in iis metuenda sint exempla paterni criminis & quod pœna liberorum amiciores redditura sit parentes Reipubl. opp. filius natus antequam pater senatu moveretur, aut ob ingratitude in servitutem revocaretur, nullum patitur dignitatis præjudicium. *l. emancipat. 7. l. filiam. l. 9. ff. de Senator.* ergo nec filius natus ante commissum crimen perduellionis. resp. quod consequentia sit vitiosa: cum enim constitutio de crimine perduellionis plectendo in liberis perduellium, contra rationem juris sit facta, non potest ea ad communes juris rationes expendi atque exigi.

Nepotes non continentur hic sub appellatione filiorum, quia est in materiâ pœnali & odiosa, & odia non sunt amplianda, sed restringenda. etiam communi interpretum sententiâ hæc constitutio, quantum fieri potest restringenda. & interpretatio mollienda est ob id quod acerbior sit & à naturali æquitate recedat. Opp. quidem *l. 84. de verb. sig. filii appellatione omnes liberos intelligimus ut § in l. 201. 220. §. ult. ejusd. tit.* sed resp. quod justa interpretatione placuerit, ut in multis causis filiorum appellatione nepotes comprehendantur *d. l. 201.* sed nulla hic necessitas urget vel invitat utilitas ut hic filiorum appellationem ad nepotes extendamus. *vid. Wissenb. disp.*

34. th. 10.

Filix

Filiæ etiam, licet non tam gravi quam filii, pœna tamen aliquâ afficiuntur: nam Falcidiam tantum ex bonis maternis, sive testata sive intestata decesserit, capere possunt, ut habeant mediocrem potius filiæ alimoniam; quam integrum emolumentum ac nomen hæredis. ratio est, quia mitior debet esse sententia circa eas, quæ propter sexus infirmitatem minus ausuræ esse credantur *l. quisqu. §. 3.* asserit etiam Ant. Math. infamiam ad eas non pertinere, quia nulla mentio ejusdem in præsentî constitutione fit.

Quamquam rarius hoc delictum à fœminis admittatur, & ut diximus, minus ausuræ credantur, si tamen fœmina quid tale animò masculino moliat, ipsa filiique ejus prædictis pœnis subjiciuntur arg. *l. toties allegatæ quisquis.* verbum autem *quisquis* tam masculos, quam fœminas complecti certò certius est. *l. i. de verb. sign.* etiam sexum masculinum fœmininum continere dilucidè Julianus respondet, in *l. qui duos. 62. ff. de leg. 3.*

XV.

Sequitur nunc ut excutiamus, quinam hoc jus accusandi habeant & testes esse possint. propter enormitatem atque immanitatem criminis & quia id detegi publicè interest, jus accusandi hic habent, qui alias prohibentur & non idonei sunt; ut infames, milites, servi, & mulieres, nam conjurationem Serg. Catilinæ Julia mulier detexit, & Marcum Tullium Consulem indicium ejus instruxit *l. famosi 7. §. seq. ff. h. t.* qui autem accusant, si accusatos manifestis judiciis non convicerint, & hi quorum consilio &

instinctu accusatio instituta est, non minus quam ipsi rei, cognoscendae veritatis causa, torquendi sunt, in eaque re nulla dignitatis vel privilegii habetur ratio, sed omnibus aequa conditio est. *l. 3. § 4. Cod. h. t.* contendunt quidam, posse hujus criminis reum absentem damnare, sed hoc falsum viderur, nam *lex 5. ff. de pœn. & l. 1. ff. de requirendi vel absent. damn.* generaliter loquuntur absentem non esse damnandum, & si saepius admoniti per contumaciam desint, usque ad relegationem posse procedi, verum si quid gravius irrogandum esset, puta metalli vel capitis poena, non posse absentes damnari, nec ullò loco excipitur crimen læsæ majestatis.

XV I.

Quod ad testes attinet, multi sunt, qui dicunt testes non idoneos & inhabiles adhiberi posse in hoc crimine, inimico tamen excepto. Sed horum sententiam rejiciendam puto, nullam enim lege scriptum est perduellionem per testes inhabiles probari posse. Et generaliter traditum est, in capitalibus causis idoneos testes, apertissima documenta & indicia ad probationem indubitata ac luce clariora desiderari. *l. ult. Cod. de probat.* verum ajunt *arg. l. 7. ff. h. t.* quod famosi & alii quibus testimonii dictio non est, hoc in casu accusare possint, & idcirco testes existere. Non possum tamen videre quod inde sequatur, hos testes audiendos esse. Non enim ut in testis fide atque manu salus rei est, ita etiam in manu accusatoris: nam quanto detestabilius est ceteris læsæ Majestatis crimen ejusque poena acerbior, tanto magis idoneis ac fide

fide dignis testibus & documentis opus est. nec placet opinio existimantium, unicum testem in hoc iudicio indicium ad torturam facere & initium à tormentis fieri posse, quamvis nullis præcedentibus indiciis. Quod ad primum, constat unicum testem audiendum non esse *ex l. 9. §. 1. Cod. d. test.* ubi Imper. Constantinus ad Julianum præsidem scribit: *sancimus, ut unius testimonium nemo iudicum in quacunque causâ facile patiatur admitti. Et nunc manifestè sancimus ut unius omnino testis responsio non audiat, etiamsi præclaræ curiæ honore præfulgeat.* Et in specie ad indicium unius testis reum torquendum non esse, patet *ex l. 20. ff. de quæst.* nec ulla lege probari potest diversum constitutum esse in lege Juliæ Majestatis. Quod ad alterum, non oportet iudices ad investigationem veritatis à tormentis initium sumere, sed argumentis primum verisimilibus probabilibusque uti: & si his, veluti certis indiciis, ducti, investigandæ veritatis gratiâ ad tormenta putaverint esse veniendum, tunc id demùm facere debebunt, si personarum conditio patiatur. *l. 8. §. 1. Cod. de quæst.* insuper prius debet constare delictum esse commissum, antequam ad inquirendum possit perveniri. *l. 1. §. item illud. 24. ff. de Scto Silani §. l. 1. Cod. ubi caus. fisc.*

XVII.

Cum in omnibus iudiciis causæ cognitio debeat adesse & nemo possit condemnari, nisi illa præcesserit, videamus penes quem hujus criminis cognitio sit. Quidam volunt esse solius Principis, aut cui princeps nomi-

nominatim eam delegaverit. cum enim ipsa Majestas principis sit, consequens est solum principem de læsa Majestate cognoscere. Sed contrarium videtur in *l. 1. ff. de off. præf. Urb.* ubi Ulpianus dicit quod omnia omnino crimina præfectura Urbis sibi vindicabit, ex quibus concludendum, si omnia, ergo & crimen Majestatis, ideoque fortasse *Constitutio 3. & 4. Cod. h. t.* ad præfectum Urbis emissæ sunt. *Math. ad h. t.* exempla etiam possent afferri non principem hujus cognitionem habuisse: nam apud Tacitum *Ann. lib. 2. cap. 28. Fulcinius Trio accusaturus Libonem Drusum Majestatis, non Tiberium Principem, sed consules adiit, Senatusque cognitionem poscit, & vocantur patres, addito, ad consultandum super re magna atque atroci. & idem Ann. lib. 3. cap. 10. idem Trio accusaturus Pisonem, apud consules eum postulavit, petitumque a principe ut ipse cognitionem exciperet, sed princeps integram causam ad Senatum remisit.*

X V I I I.

Antequam huic exercitationi finem imponam, Questionem illam, an perduellis ejusve filius præscriptione tutus sit, breviter excutere placuit. quidam affirmant, quidam negant. negantes argumentantur *ex l. 19. §. 1. ff. ad leg. Corn. de fals. & l. ult. ff. ad leg. Imp. de parr.* ubi accusatio suppositi partus & eorum, qui parricidii poenâ teneri possunt, semper permittitur, nulla temporis præscriptione repellitur, ergo quanto minus tempore perimetur accusatio perduellionis, cum longe gravius sit occidere patrem

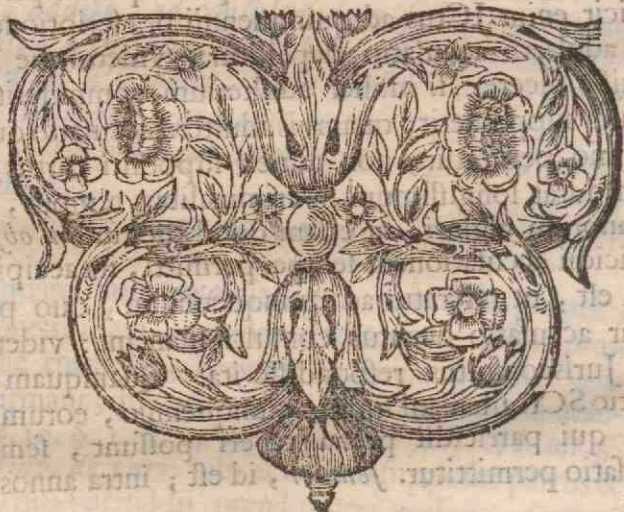
trēm Patriæ, quam suam. Hæc licet probabilia quidem videantur, non tamen evincunt crimen hoc excipiendum à regulâ illâ generali: omne enim crimen quod nominatim non exceptum est, perimitur viginti annorum præscriptione. *l. 12. Cod. ad leg. Corn. de fals. l. 3. ff. de req. vel abs. damn.* & nulla lege nominatim excipitur crimen læsæ Majestatis: ergo sub regulâ relinquatur necesse est. Quod autem attinet ad prius objectas leges, veluti accusationem suppositi partus nulla temporis præscriptione depelli, id ita intelligendum esse nos docet. *Ant. Math. ad h. t.* nempe nullâ brevioris temporis præscriptione. respicit enim JCTus ad quinquennii præscriptionem, quâ adulterii accusatio depellitur, videturque hoc voluisse dicere: si mulier adulterium commiserit & partum supposuerit, quamvis adulterii accusatio quinquennio perimitur, non tamen suppositi partus, ea enim durat longissimum in criminalibus tempus, puta annorum viginti, ut etiam quod dicitur *in obj. l. parricidii* accusationem semper permitti, ita accipiendum est, ut referatur ad quinquennium, quo perimitur accusatio Senatus consulti filianiani: videturque Jurisconsultus respondisse ita. Quamquam accusatio SCTi filianiani finitur quinquennio, eorum tamen qui parricidii poenâ teneri possunt, semper accusatio permittitur. *semper*, id est; intra annos viginti.

Audivistis jam quid sit Majestas, unde derivetur, ac quomodo veteres illam Deam crediderint. vidistis quinam habeant eam, adversus quos & à quibus crimen læsæ Majestatis committatur. intellexistis

E

species

species singulas, quomodo dividatur, ac quibus modis admittatur. cognovistis duram pœnam, quæ propter atrocitatem criminis in reos constituta est, accepistis quinam hic possint accusare, testes existere, ac penes quem cognitio sit: in præfatione denique perspexistis, à quibus primo & deinde successu temporis hæc lex lata sit. nihil ergo restat, benevoli lectores, quam quod vos precor ut in iudicando æqui sitis ac cogitetis, nihil hic dictum esse, quod non dictum sit prius.

Audivistis iam quid sit Majestas, unde derivetur, ac quomodo veteres illam Deum crediderint, vide his diuinam habere eam, advenit quos & a diuinitate lata Majestas committitur. intellexistis

COROLLARIA.

I.

*Duo eandem rem singuli in solidum
possidere nequeunt.*

II.

Maris usus jure gentium liber est.

III.

*Venditor non tenetur precisè tradere rem
venditam.*

IV. Jure

I V.

*Jure gentium vetitum est veneno quem-
quam interimere.*

COROLARIA

*Actus extraneus in testamento celebrari
nequit.*

V I.

Reus absens condemnari non potest.

FINIS.

III

Venditor non tenetur precibus trahere rem
venditam.

IV. Jure